

A remény konkrét élmény

Nézegetem a könyv olvasása közben lejegyzett kulcsszavakat, hiszen ezek jelzik, melyek azok a területek, amelyekről mindenképpen írni kellene eme könyvrecenzióban. Foci, tangó, laboratóriumi munka, embermentés, atombomba, szexuális visszaélések, pandémia, mesterséges intelligencia – ezeket olvasva vajon rájön-e az olvasó, kinek a könyvről lesz szó az allábiakban? További segítség: humor, remény, háború, nők szerepe az egyházban, konklávé, szinodalitás – igen, Ferenc pápa *Remény* című önéletrajzát ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A katolikus egyház előző vezetője ez év húsvéthétfőjén elhunyt, húsvét első napján még megjelent a Szent Péter téren az emberek előtt. Temetését követően – legtöbbször talán akkor találtak először önéletrajzának azzal a részletével, amelyben leírta, hogyan és hol helyezték majd örök nyugalomra – a konklávé Robert Francis Prevost amerikai bíborost választotta pápává, ő XIV. Leó néven lett Róma püspöke.

A magyarul 2025 februárjában, a Kossuth kiadónál megjelent könyvről annak utószavában így ír Carlo Musso kiadóvezető (a könyv az ő közreműködésével készült el): „Öszentsége Ferenc pápa eredeti akarata szerint önéletrajzát csak a halála után lehetett volna publikálni. A Remény Jubileuma és korunk igényei azonban úgy kívánták, hogy már most közzétegyük ezt

az értékes örökséget. A megszerkesztett szöveg – 2019-től kezdve – számos találkozás, beszélgetés, valamint nyilvános és magánjellegű dokumentum elemzésének eredménye.”

A könyv időrendi sorrendben halad, nemcsak az 1936. december 17-én az argentinai Buenos Airesben született Jorge Mario Bergoglio életével ismerkedhetünk meg, hanem bevándorlóként Argentínába érkezett családjá történetével is.

E sorok írása közben újra és újra elolvasom a kulcsszavaimat, hiszen Ferenc pápa számtalan gondolatát, eszmefuttatását lenne érdemes idézni, ezzel azonban talán elvonnánk a felfedezés örömét azoktól, akinek ezután kerül a könyv a kezükbe. Nehéz nem írni részletesen arról, ahogyan és amit Ferenc pápa a Plaza de Mayo anyáiról leír. A Plaza de Mayo Anyái mozgalom önkéntelen alapítói nők, az 1976 és 1983 közötti katonai diktatúra idején eltűntek anyái voltak, közülük tizennégyen fehér kendőikben 1977. április 30-án megjelentek Buenos Aires központi terén, az elnöki palotának is helyt adó Plaza de Mayón, hogy az óramutató járásával ellentétes irányban megtett köreikkel némán tiltakozzanak gyermekeik elrablása ellen, írta róluk a *Múlt-kor* történelmi magazin. Az egykori pápának nemcsak ismerősei tűnnek el ekkor, ő maga embereket csempészett át a határon, vagy szót

FERENC PÁPA

REMÉNY

ÖNÉLETRAJZ

emelt az üldözöttekért. Egy megkínzott jóbarátját azután hagyták életben, hogy azzal fenyegette meg a légibázis parancsnokát, ahol az illetőt fogva tartották, pokolra juttatja annak az embernek a vére. Nehéz nem írni arról, hogyan ajánlotta fel – az orosz visszautasítás miatt sikertelenül – a Vatikánt az ukrajnai háború elején béketárgyalások helyszínéül, hogyan imádkozik a békéért és próbál cselekedni a Közel-Keleten vagy Afrika országaiban folyó fegyveres harcok befejezése érdekében.

Ferenc elmeséli elhívásának történetét, és azt is, hogyan lépett a jezsuita rendbe. Olykor kimondva, olykor kimondatlanul, de a gondviselés működése végig jelen van a könyvben, kezdve attól, hogy a kivándorló nagyszülőknek nem sikerül arra a hajóra felszállniuk, amely végül elsüllyed, a súlyos tüdőműtét túléléséig, vagy addig, hogy sikerül megakadályozni az iraki útja során ellene tervezett merényletet. A könyvben sokszor idézi a Bibliát az elhunyt egyházfő, mintegy példaként vagy tanulsgékként.

Határozott, markáns véleményt mond akár a vallási vezetők közti párbeszéd szükségességéről, akár a szegénységről, akár a nők szerepéről és helyzetéről az egyházban és azon kívül, a populista politikáról és a háborúról egyaránt. A könyv ezért érdekes és értékes olvasmány lehet azoknak is, akik más felekezetűek, vagy éppen ateistának mondják magukat, hiszen olyan társadalmi és közéleti kérdéseket is taglal a már említettek mellett, mint a mesterséges intelligencia, a menekültek kérdése, a pandémia tanulságai, az egyházban elkövetett szexuális visszaélések vagy éppen a környezetvédelem.

És olvashatunk Ferenc pápa könyvében szinodalitásról, közönről, görög-ről – ennek kapcsán leírja az egyetlen esetet, amikor gyónás után megtagadta a feloldozást valakitől –, a nevelésről, a szeretetről, ami az élet sebeire gyógyír, a humorról, az irónia és az önirónia fontosságáról is. Ő maga, mikor pápává választása után a bíborosok pohárköszöntő mondására kérték, csak annyit szolt: „Isten bocsássa meg a döntéseket!”

És ír még Ferenc pápa fociáról, afrikai háborúkról, tangóról, filmekről és a teremtett világ ezerízű és -színű dolgairól. És ír a reményről, mely szerint „annak tudata, hogy Isten mindig szeretett és mindörökké szeretni fog, és soha nem hagy magunkra bennünket”. Végezetül egyetlen idézet a könyvből hadd álljon még itt, számtalan másik helyett is: „A mesterséges intelligencia korában nem feledkezhetünk meg a költészetéről és a szeretetről, amelyek elengedhetetlenek az emberiség megmentéséhez.”

Fried Noémi Lujza